

Na nivou pojedinačnih termoelektrana, najveći zagađivači su u Srbiji - termoelektrana Kostolac B u centralnoj Srbiji, čija je emisija sumpor-dioksida bila čak 14 puta viša (113.913 tona) nego što je dozvoljeno u Nacionalnom planu za to postrojenje, a na drugom mestu je termoelektrana Nikola Tesla B, koja je prošle godine emitovala 89.045 tona sumpor-dioksida.

Sam "Kostolac B" emitovao je više sumpor-dioksida nego što je dozvoljeno za ceo region, uprkos tome što je to jedina termoelektrana u regionu koja ima novo postrojenje za odsumporavanje - navodno pušteno u rad još u julu 2017. godine, stoji u izveštaju, a prenosi RSE.

"Srbija je podigla kredit od kineske države, odnosno platila je kinesku kompaniju da ugradi odsumporavanje u Kostolcu B 1 i 2, to je dva bloka. Međutim, iz nepoznatih razloga, već gotovo dve godine ta instalacija tamo stoji. Ona je prošla kroz testni period i nakon dva pokušaja da dobije dozvole, nije ih dobila, tako da to postrojenje ne funkcioniše", ističe Zvezdan Kalmar iz nevladinog Centra za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR).

Budući da gotovo nikakvi koraci nisu preduzeti da se smanji štetna emisija, Energetska zajednica ima mogućnost da pokrene proceduru zbog prekršaja, takozvanu infringement proceduru, objašnjava Kalmar za RSE.

"Struja, kao roba kojom se može trgovati prekogranično, ukoliko se proizvodi pod ovakvim okolnostima zapravo izaziva nepoštenu konkurenciju proizvođačima iz EU. Te u tom kontekstu, mogu da očekujem da će EU vrlo brzo da dođe na ideju da uvede neke takse 'na granici' - gde bi struja iz ovog regiona morala da plati dodatne penale jer se proizvodi u nepravednim uslovima prema evropskim proizvođačima", ističe on.

Evropska unija je kao ugovorna strana, prema rečima Kalmara, zgrožena podacima o zagađenju, ali i svesna da su Srbija, Kosovo, Severna Makedonija i Bosna i Hercegovina godinama upozoravani, ali i finansijski pomagani.

"Nekim državama je dat novac, donacije kroz IPA fondove (fond EU za bespovratnu finansijsku pretprijetnu pomoć), da pripremaju projekte. To je samo potpuna neodgovornost od strane donosilaca odluka, odnosno rukovodilaca budžetima u zemljama Zapadnog Balkana, jer novca ima, ali se on ne koristi - odnosno ne usmerava na tu stranu. Flagrantan primer je Kosovo, i Srbija i Bosna i druge države gde zapravo se stalno očekuje da neko da donaciju, da neko da poklon, umesto da se operateri nateraju da iz svojih sredstava to plate", kaže Kalmar.

U izveštaju se navodi da su od 2016. godine, kada je zagađenje iz 16 regionalnih termoelektrana prouzrokovalo preranu smrt gotovo 3.900 ljudi, neki od zagađivača povećali

emisiju štetnih materija.

“Tazagađenja se šire, ne samo na lokalnu, nego se šire i na celu teritoriju prekogranično. Ta zagađenja uništavaju zdravlje i uzrokuju čitav kompleks bolesti, jer prosto ne može sumpor-dioksid da se odvoji od teških metala. Vi tu imate jedan smrtonosni koktel teških metala - ima tu i žive i olova i radona, i ugljen-monoksida i ugljen-dioksida. Otpepeljavanje od rudnika takođe stvara zagađenje silikatnom prašinom koja leti kilometrima daleko. Sve to izaziva kancer, kardiovaskularne bolesti, astmu kod dece, a u ekstremnim slučajevima mogu da izazovu i akutna stanja koja mogu čak i do smrti da dovedu”, upozorava Kalmar.

U izveštaju mreže “Bankwatch” apeluje se na zagađivače da do kraja 2020. godine urade procene uticaja na životnu sredinu, završe tendere i obezbede finansijske aranžmane kako bi se nabavila oprema za odsumporavanje. Takođe, predlog je da se smanji radno vreme postrojenja koja ne ispunjuju ekološke zahteve, kao i da se osigura sprovođenje Nacionalnih planova za smanjenje zagađenja.

Izvor: 021.rs